

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il; דוא"ל: info@cbs.gov.il; פקס: 02-6521340

ירושלים, ט"ז באלול, תשפ"א
24 באוגוסט, 2021
292/2021

שנת הלימודים האקדמית תשפ"א (2020/21) בסימן מגפת הקורונה – עלייה משמעותית במספר הסטודנטים Academic Year 2020/21 as Affected by the Corona Pandemic Substantial Increase in the Number of Students

שנת הלימודים תשפ"א (2020/21) מתאפיינת בגידול משמעותי ויוצא דופן במספרי הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה.

מספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון גדל ב-16% - מ-54,653 ל-63,304, תוספת של 8,650 סטודנטים.

מספר הסטודנטים החדשים לתואר שני גדל ב-17% - מ-26,194 ל-30,632, תוספת של 4,450 סטודנטים. הגידול במערכת בסה"כ עומד על 8%, מ-311,720 סטודנטים בתש"ף ל-335,360 בתשפ"א.

העליות יוצאות הדופן הללו התרחשו למרות שנת הקורונה ואולי אף בזכותה. דהיינו, ההנחה היא שחלק מהגידול נובע משהייה של סטודנטים פוטנציאליים בארץ. יחד עם זאת, מדובר בקיומה של שנת לימודים מאתגרת שרובה התקיימה בלמידה מרחוק. המערכת האקדמית ראויה להבעת אמון ולהערכה רבה על כך שעמדה באתגר הגדול בהצלחה ראויה לשבח ואפשרה לקיים את שנת הלימודים תשפ"א ולסיימה בהצלחה רבה!

יותר משליש מהגידול במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון במוסדות המתוקצבים על ידי ות"ת התרכז בלימודי הנדסה או מתמטיקה ומדעי המחשב - תחומים נדרשים בשוק התעסוקה. 27% התרכז במדעי החברה, 11% - במדעים הביולוגים וחקלאות ו-10% - במינהל עסקים.

העלייה במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון התרכזה במיוחד בגילים 21-24, כך שבשנת תשפ"א הייתה תוספת של 6,180 סטודנטים (גידול של 25%) בגילים אלו בהשוואה לשנה הקודמת.

עלייה גבוהה במספרי הסטודנטים החדשים נרשמה במכללות האקדמיות (17% בתואר ראשון ו-25% בתואר שני), ובמיוחד במכללות שאינן מתוקצבות (20% בתואר ראשון ו-29% בתואר שני). למכללות האקדמיות חשיבות רבה בהנגשת ההשכלה הגבוהה, והיא באה לידי ביטוי גם בכך שבמכללות המתוקצבות 53% מהסטודנטים לתואר ראשון ו-48% מהסטודנטים לתואר שני הם דור ראשון להשכלה גבוהה. במכללות האקדמיות הלא מתוקצבות האחוזים אף גבוהים יותר (57% ו-58%, בהתאמה).

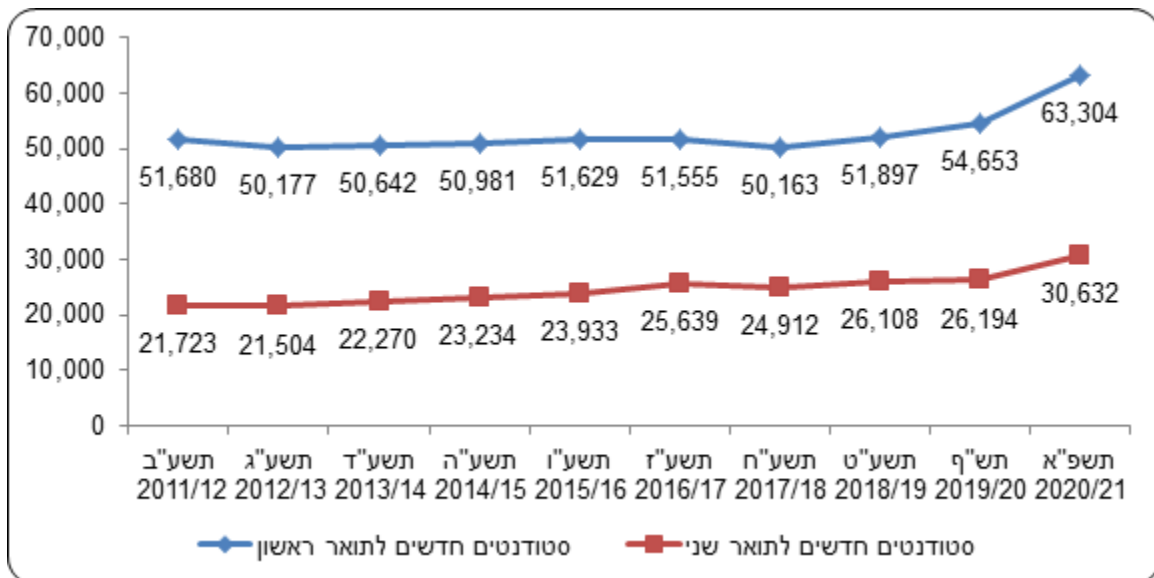
[להגדרות והסברים](#)

כתבו: ות"ת - מיכל אופיר וחיה קליין-אבישי
למ"ס - אורי נפתלוביץ', אביאל קרנצלר וסילביה ליפלבסקי, תחום השכלה גבוהה ומדע
לקבלת הסברים נא לפנות למרכז למידע סטטיסטי בטל' 02-6592666

בשנת הלימודים תשפ"א (2020/21) חל גידול משמעותי במספר הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בארץ – מספרם של כלל הלומדים גדל בכ-24,000 סטודנטים - מ-311,720 בתש"ף ל-335,360 בתשפ"א, גידול של כמעט 8% בשנה. חלק משמעותי מגידול זה ניתן לייחס להשפעותיה של מגפת הקורונה העולמית, אשר מצד אחד, הותירה את שכבת הגיל הצעירה בתוך גבולות המדינה, ומצד שני, פתחה את ערוצי הלמידה המקוונת. אנו עדים לעלייה משמעותית במיוחד במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון¹ ובמספר הסטודנטים החדשים שהתחילו תואר שני. בהודעה זו נתמקד במאפיינים של הסטודנטים החדשים שהתווספו בתשפ"א למערכת ההשכלה הגבוהה.

מספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון עלה בתשפ"א מ-55 אלף ליותר מ-63 אלף – עלייה חסרת תקדים של 15.8%, לעומת העלייה של 5.3% בתש"ף ולעומת ההתייצבות הכללית במספרם בשנים האחרונות. גם מספר הסטודנטים החדשים לתואר שני עלה משמעותית בתשפ"א בכ-4,400 סטודנטים לעומת תש"ף, גידול של כ-17% בשנה, שהוא חריג ויוצא דופן בהשוואה לשנים האחרונות.

תרשים 1 - סטודנטים חדשים לתואר ראשון* ולתואר שני, מספרים מוחלטים

* כולל לימודי המשך בתואר ראשון במכללות האקדמיות לחינוך.

סוג מוסד לימודים

העלייה במספר סטודנטים החדשים הביאה לגידול של 8% במספר הכולל של הסטודנטים בתשפ"א בהשוואה לתש"ף. עלייה גבוהה במספרי הסטודנטים החדשים נרשמה במכללות האקדמיות (17% בתואר ראשון ו-25% בתואר שני), ובמיוחד במכללות שאינן מתוקצבות - 20% בתואר ראשון ו-29% בתואר שני). בתואר הראשון היו עליות במספר הסטודנטים בכל סוגי המוסדות, מלבד ירידה של 3% במכללות האקדמיות לחינוך. באוניברסיטה הפתוחה ובמכללות האקדמיות המתוקצבות היו עליות דומות הן בתואר הראשון (8.4% ו-7.5%, בהתאמה) והן בתואר השני (14.8% ו-15.5%, בהתאמה).

¹ מי שלמדו לראשונה במוסד להשכלה גבוהה בישראל (לא כולל האוניברסיטה הפתוחה).

לוח א - סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, לפי סוג מוסד ותואר, מספרים מוחלטים,

תש"ף (2019/20) ותשפ"א (2020/21)

סך הכל		תואר שלישי		תואר שני		תואר ראשון		סוג מוסד / תואר ושנת לימודים
		תשפ"א	תש"ף	תשפ"א	תש"ף	תשפ"א	תש"ף	
133,049	126,522	11,829	11,641	39,590	38,603	81,630	76,278	אוניברסיטאות ²
48,667	44,755	-	-	2,496	2,174	46,171	42,581	האוניברסיטה הפתוחה ³
69,278	64,078	-	-	5,693	4,931	63,585	59,147	מכללות אקדמיות מתוקצבות ⁴
52,742	45,184	28	5	12,018	9,584	40,696	35,595	מכללות אקדמיות לא מתוקצבות
31,623	31,179	-	-	9,044	7,926	22,579	23,253	מכללות אקדמיות לחינוך ⁵
335,359	311,718	11,857	11,646	68,841	63,218	254,661	236,854	סה"כ

דת, קבוצת אוכלוסייה ומין

מספר הסטודנטים החדשים היהודים לתואר ראשון עלה ב-18%, ומספר הסטודנטים החדשים הערבים עלה ב-6%.

בסך הכל, אחוז הגידול של סטודנטיות חדשות היה מעט יותר גבוה מהאחוז של הסטודנטים החדשים הגברים (16% לעומת 15%, בהתאמה). בקרב הערבים היה אחוז הגידול של סטודנטיות חדשות נמוך יותר מזה של הגברים ועמד על כמחצית ממנו (4.9% בהשוואה ל-9.3%, בהתאמה).

בקרב הגברים הערבים הנוצרים ובקרב הגברים הדרוזים העליות במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון היו דומות לאלו של היהודים (16.2% ו-13.9%, בהתאמה). לעומת זאת, בקרב הנשים הדרוזיות הייתה ירידה של 2.6%.

במכללות האקדמיות לחינוך, הייתה ירידה בקרב הערבים (גברים ונשים) בכלל ובקרב הערביות בפרט (1% ו-2%, בהתאמה).

² נתוני האוניברסיטאות אינם כוללים סטודנטים לתואר שלישי באריאל: 317 בתש"ף ו-340 בתשפ"א.

³ נתוני האוניברסיטה הפתוחה אינם כוללים כותבי עבודות. בתואר ראשון היה מספרם 3,283 בתש"ף ו-3,203 בתשפ"א, ובתואר שני - 190 בתש"ף ו-209 בתשפ"א.

⁴ נתוני המכללות האקדמיות המתוקצבות אינם כוללים 12 סטודנטים שלמדו חוג לאחר תואר. נתוני המכללות האקדמיות כוללים את נתוני מכללת אוהלו שהתמזגה לתוך מכללת תל-חי בשנת תשפ"א, ומנתה 608 סטודנטים לתואר ראשון ו-123 סטודנטים לתואר שני.

⁵ נתוני המכללות האקדמיות לחינוך אינם כוללים 3,273 לומדי המשך בתואר ראשון במכללות האקדמיות לחינוך בתש"ף ו-3,115 בתשפ"א. בתשפ"א אוחדה מכללת אוהלו עם מכללת תל-חי ולכן בתשפ"א, נתוני המכללות האקדמיות לחינוך אינם כוללים את הסטודנטים במכללת אוהלו.

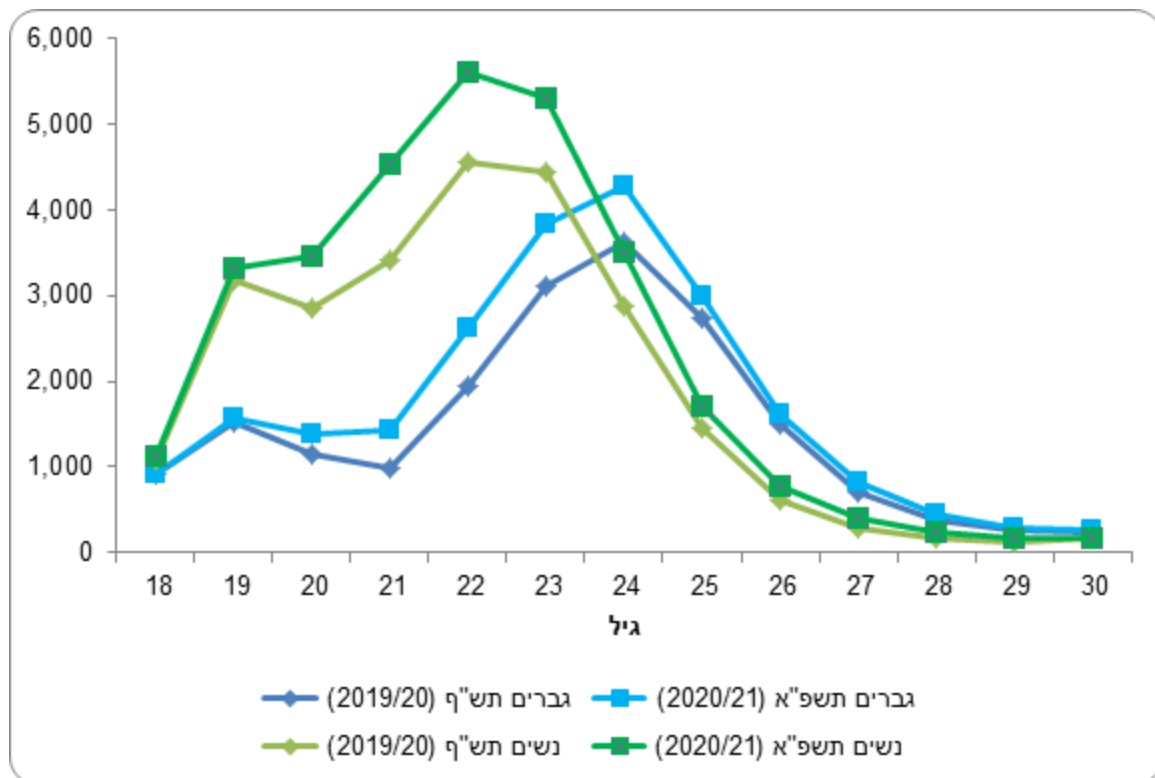
לוח ב - סטודנטים חדשים לתואר ראשון במוסדות להשכלה גבוהה, לפי סוג מוסד וקבוצת אוכלוסייה,
מספרים מוחלטים, תש"ף (2019/20) ותשפ"א (2020/21)

מזה: ערבים		מזה: יהודים ואחרים		סך הכל		סוג מוסד / קבוצת אוכלוסייה ושנת לימודים
תשפ"א	תש"ף	תשפ"א	תש"ף	תשפ"א	תש"ף	
3,533	3,325	20,647	17,323	24,313	20,819	אוניברסיטאות
3,529	3,423	15,409	13,006	19,035	16,538	מכללות אקדמיות מתוקצבות
2,928	2,554	10,496	8,594	13,713	11,403	מכללות אקדמיות לא מתוקצבות
1,253	1,270	4,984	4,616	6,243	5,893	מכללות אקדמיות לחינוך
11,243	10,572	51,536	43,539	63,304	54,653	סה"כ

גיל

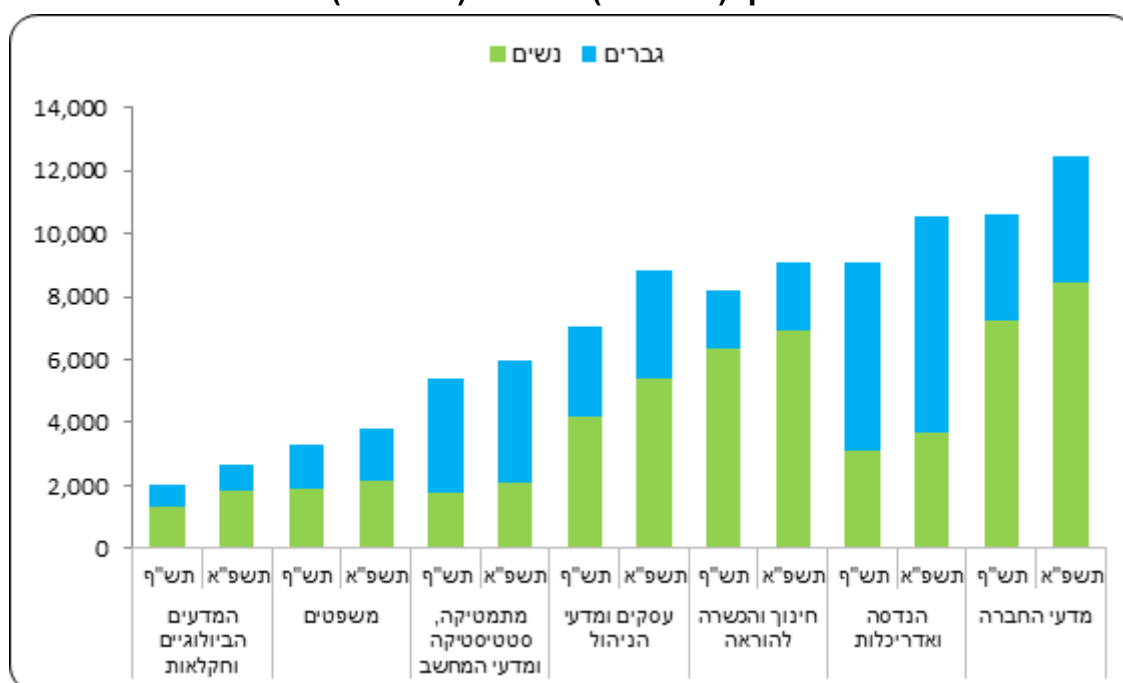
העלייה במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון התרכזת במיוחד בגילים 21-24, כך שבשנת תשפ"א הייתה תוספת של 6,180 סטודנטים (גידול של 25%) בגילים אלו בהשוואה לשנה הקודמת. עיקר העלייה הייתה בקרב גברים יהודים בגילי 21-24, בקרב נשים יהודיות בגילי 20-23, ובקרב ערבים בגילי 20-21.

תרשים 2 - סטודנטים חדשים לתואר ראשון, לפי גיל ומין, מספרים מוחלטים, תש"ף (2019/20) ותשפ"א (2020/21)

מספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון עלה כאמור מ-54,653 בתש"ף ל-63,304 בתשפ"א - תוספת של 8,651 סטודנטים. בסך הכל עלה מספר הסטודנטים החדשים ב-15.8% לעומת השנה שעברה. בתרשים הבא ניתן לראות את תחומי הלימוד שבהם היו בתשפ"א עליות גבוהות במיוחד במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון בהשוואה לתש"ף בחלוקה לפי מין. במדעים הביולוגיים וחקלאות הייתה עלייה של 630 סטודנטים חדשים (31%), 500 מהם נשים. בעסקים ומדעי הניהול היתה עלייה של 1,802 סטודנטים (26%), 1,165 מהם נשים. במדעי החברה הייתה עלייה גבוהה של 1,852 סטודנטים (17%), מהם 1,167 נשים. בלימודי הנדסה ואדריכלות נרשמה עלייה של 1,467 סטודנטים חדשים (16%), מהם 570 נשים. עליות משמעותיות אפשר לראות גם בתחומים: חינוך והכשרה להוראה (תוספת של 912 סטודנטים; גידול של 11%), מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב (623; 12%) וכן משפטים (529; 16%).

תרשים 3 - סטודנטים חדשים לתואר ראשון, לפי תחום לימוד ומין, מספרים מוחלטים, תש"ף (2019/20) ותשפ"א (2020/21)

בלוח ג ניתן לראות את מספר הסטודנטים החדשים לפי תחום לימוד וקבוצת אוכלוסייה. בקרב היהודים והאחרים העליות הגבוהות ביותר היו בתחומי המדעים הביולוגיים וחקלאות (36%) וכן עסקים ומדעי הניהול ובמשפטים (25% בשניהם). בקרב הערבים ניכרות עליות משמעותיות בתחומים עסקים ומדעי הניהול (28%) והמדעים הפיזיקליים (18%). תחום הלימודים היחיד שבו הייתה ירידה במספר הסטודנטים החדשים הוא מדעי הרוח הכלליים (סה"כ - 4% ובקרב הסטודנטים הערבים ירידה של 26%). בקרב הסטודנטים הערבים היו ירידות גם בלימודי משפטים ובלמודי שפות, ספרויות ולימודים רגיונליים (15% ו-7%, בהתאמה).

**לוח ג - סטודנטים חדשים לתואר ראשון במוסדות להשכלה גבוהה, לפי תחום לימוד וקבוצת אוכלוסייה,
מספרים מוחלטים, תש"ף (2019/20) ותשפ"א (2020/21)**

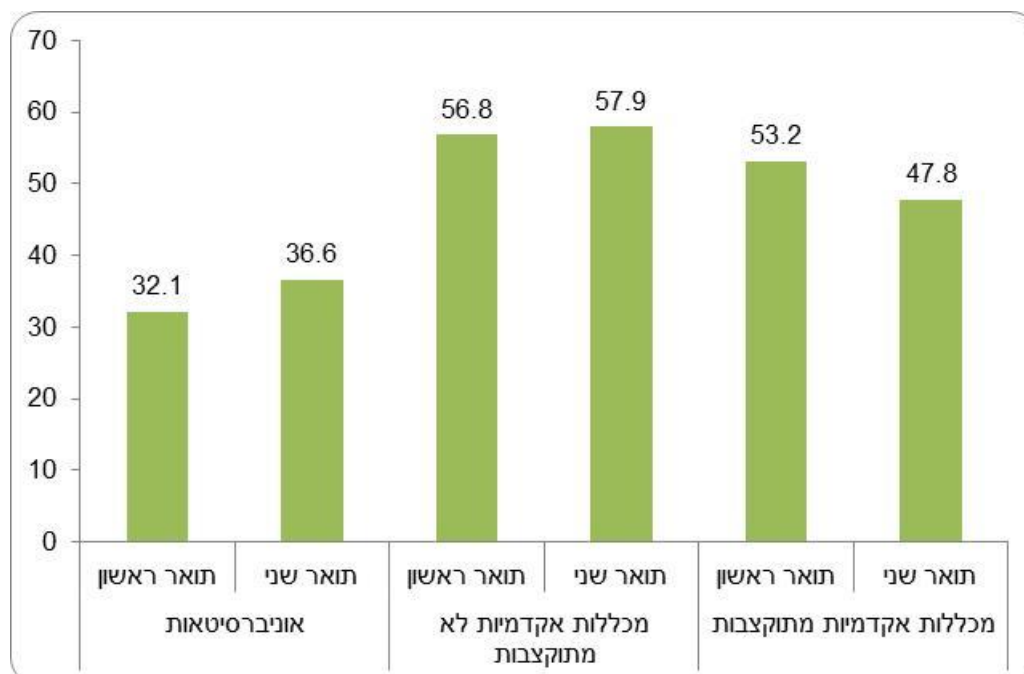
מזה: ערבים		מזה: יהודים ואחרים		סך הכל		תחום לימוד / קבוצת אוכלוסייה ושנת לימודים
תשפ"א	תש"ף	תשפ"א	תש"ף	תשפ"א	תש"ף	
224	304	1,453	1,456	1,724	1,799	מדעי הרוח הכלליים
156	168	598	490	762	667	שפות, ספרויות ולימודים רגיונליים
2,329	2,228	6,773	5,964	9,117	8,205	חינוך והכשרה להוראה
265	268	1,882	1,627	2,164	1,919	אמנות, אומנויות ואמנות שימושית
1,683	1,618	10,602	8,828	12,457	10,605	מדעי החברה
2,100	1,640	6,641	5,313	8,861	7,059	עסקים ומדעי הניהול
595	698	3,212	2,573	3,815	3,286	משפטים
59	56	473	435	532	491	רפואה
966	923	2,712	2,356	3,685	3,295	מקצועות עזר רפואיים
705	681	5,219	4,626	5,989	5,366	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב
136	115	833	716	973	833	המדעים הפיזיקליים
412	380	2,242	1,648	2,661	2,031	המדעים הביולוגיים וחקלאות
1,613	1,493	8,896	7,507	10,564	9,097	הנדסה ואדריכלות
11,243	10,572	51,536	43,539	63,304	54,653	סה"כ

מוביליות בין-דורית (דור ראשון להשכלה הגבוהה)

מערכת ההשכלה הגבוהה עברה מהפכה משמעותית בעשורים האחרונים: הרחבת הנגישות להשכלה גבוהה, פתיחתן של המכללות האקדמיות ופיזורן הגיאוגרפי מצפון ועד דרום, פתיחת תחומי לימודים באזורים מרוחקים מהמרכז. כל אלה יחד הביאו לכך שמערכת ההשכלה הגבוהה נגישה לאוכלוסיות שלא נהגו להגיע לשערי המוסדות שלה בעבר. בדרך כלל אנו נוהגים לבחון את שיעורי ההשתתפות של אוכלוסיות שונות במערכת ההשכלה הגבוהה - המגזר הערבי, המגזר החרדי, נשים, אוכלוסיות מהפריפריה החברתית והגאוגרפית. בכלן חלו שיפורים משמעותיים מבחינת שיעורי ההשתתפות באקדמיה. ברור כי המלאכה עדיין לא הסתיימה אולם אין ספק כי המערכת מגיעה כיום לשכבות אוכלוסייה שבעבר לא הגיעה אליהן. כדי לבדוק את הנושא מנקודת מבט חשובה נוספת, ראינו לנכון לבדוק את שיעורם של הסטודנטים שהם דור ראשון בהשכלה הגבוהה בקרב הלומדים לתואר ראשון.

יותר ממחצית הסטודנטים לתואר ראשון (53%) שלמדו במכללות המתוקצבות בתשפ"א היו דור ראשון להשכלה הגבוהה, כלומר, לאף אחד מהורי הסטודנטים אין תואר אקדמי. בתואר השני עמד חלקם על 48%. תמונה זו משקפת את אחד ההישגים המרשימים של מערכת ההשכלה הגבוהה ותרומתה להרחבת נגישותם של הלימודים האקדמיים בעיקר בקרב אוכלוסיות מוחלשות. במכללות הלא מתוקצבות חלקם של הסטודנטים שהיו דור ראשון להשכלה גבוהה היה גבוה אף יותר, הן בתואר הראשון והן בתואר השני - כ-57%. באוניברסיטאות היה חלקם נמוך יותר ועמד על 32% בתואר הראשון ו-37% בתואר השני.

תרשים 4 - סטודנטים שהם דור ראשון להשכלה גבוהה, לפי תואר וסוג מוסד, תשפ"א (2020/21)

אוכלוסיית ההודעה כוללת סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, שלמדו בשנת הלימודים תשפ"א (2020/21) לקראת תואר אקדמי (תואר ראשון, תואר שני, תואר שלישי) או תעודה אקדמית. **הודעה זו כוללת את נתוני הלומדים באוניברסיטה הפתוחה.**

תואר אקדמי: תואר המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה שמעניק מוסד להשכלה גבוהה. יש שלושה סוגי תארים: תואר ראשון ניתן בלימודים המיועדים לפתח מיומנויות אקדמיות בסיסיות; תואר שני ניתן בלימודים המיועדים לפתח מיומנויות אקדמיות מתקדמות; תואר שלישי ניתן בלימודים שעיקרם הוא מחקר. מקבלי תעודות אקדמיות נמנים עם מקבלי תארים אקדמיים.

מקבלי תואר דוקטור ברפואה (M.D.) וברפואת שיניים (D.M.D.) נכללים בין מקבלי תואר שני.

תעודה אקדמית: תעודה שהלימוד לקראת קבלתה מותנה בסיום לימודים לתואר ראשון, כגון תעודת הוראה, תעודה בתרגום, תעודה במוזיאולוגיה, תעודה בספרנות.

סטודנט חדש לתואר ראשון: סטודנט שלומד לראשונה במערכת ההשכלה הגבוהה ושלא הופיע במידע המינהלי משנים קודמות.

סטודנט חדש לתואר שני: סטודנט שלומד לראשונה לתואר שני במערכת ההשכלה הגבוהה ושלא הופיע במידע המינהלי משנים קודמות כמי שלמד לתואר שני.

תחום לימוד הוא התחום שאליו משויך מקצוע הלימוד הראשון של הסטודנט.

הרוב המוחלט של הסטודנטים במכללות האקדמיות לחינוך למדו את תחום החינוך וההכשרה להוראה. בתואר הראשון נלמד רק תחום זה ובתואר השני נלמד גם מקצוע התרפיה באמנות, השייך לתחום מקצועות עזר רפואיים. מקצועות הלימוד קובצו לפי התחום המדעי שאליו הם משתייכים. מי שלמד בשני מקצועות לימוד, מוין לפי התחום של מקצוע הלימוד המופיע ראשון בקובץ המוסד. התחומים המדעיים הוצגו ברמת הפירוט של **13 תחומים**, כדלקמן: מדעי הרוח הכלליים; שפות, ספרויות ולימודים רגיונליים; חינוך והכשרה להוראה; אמנות, אומנויות ואומנות שימושית; מדעי החברה; עסקים ומדעי הניהול; משפטים; רפואה; מקצועות עזר רפואיים; מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב; המדעים הפיזיקליים; המדעים הביולוגיים וחקלאות; הנדסה ואדריכלות.

קבוצת אוכלוסייה ודת: אוכלוסיית ה"יהודים והאחרים" כוללת: יהודים, נוצרים שאינם ערבים וחסרי סיווג דת; האוכלוסייה הערבית כוללת: מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים.